

CAPUT III.

Supplementum miraculorum.

I. Variæ corporis infirmitates sanæ; præfixus moribundo terminus mortis; miraculum perperam S. Bernardo Claravallensi attributum; epilepticus cur non omnino curatus; mortuus ad vitam revocatus.

46. Chrysostomus Henriquez, in Fasciculo sanctorum ordinis Cisterc., lib. I, dist. 4, cap. 51: Non multis, ait, elapsis annis post obitum pii Patris, Gundisalvus abbas Morerolæ, quod est cœnobium ordinis Cisterciensis in Legionensi regno, podagra oppressus, vix doloris acerbiter sustinere valebat. Summa tamen reverentia et devotione partem aliquam habitus S. Bernardi, quæ in eodem monasterio inter cæteras reliquias servabatur, membris languentibus applicavit, et subito dolor omnis discessit, et integram obtinuit sanitatem. Suerus, abbas Nucalensis, in Hispania, spina piscis, quam incaute deglutierat, et fere strangulatus, et tandem, ingravescente morbo, jam in extremis constitutus, et a medicis derelictus, lecto jacebat. Tunc prior Morerolæ corrigia qua præcingebatur, quamque devotionis causa sepulcro sancti abbatis Bernardi, cum Claravallensem visitasset, imposuerat, guttur inflatum infirmi abbatis tetigit, et statim spina descendit, et ab omni prorsus infirmitatis incommodo liberatus fuit, ac proinde a periculo mortis. Narrat hæc duo miracula Bernardus Britto, lib. III, cap. 29.

47. Mirabilia prorsus sunt, quæ in commentario prævio § 49, narravimus de prodigioso fonte. His vero, quæ ibidem de illo legenda præmisimus, adjungunt sequentia ex Joanne Eremita apud Mabilionium, col. 1290. Fuit vir quidam religiosus, Odo nomine, cujus pars corporis per aliquantum tempus pene mansit emortua, adjacentis incommodi contractione. Is post mortem beati viri ad eundem fontem perrexit. Cumque eo infirmitatis locum perfudisset, sanus et incolumis rediit. Alius dolore capitis immaniter vexatus, et omnino sensu privatus, fonte irrigatus sanatus est. Alius per septennium languerat, qui a parentibus ad sanctum fontem ductus, sospes factus est. Alius quidam, Suynus nomine, longo tempore febre quartana laboraverat, qui potu fontis ejusdem sanitatem recepit. Quidam vero maxima infirmitate gravatus, cum gustasset de eadem aqua, vermiculus cuidam similis locustæ, per os illius, omnibus videntibus, egressus est, et statim convaluit. Mutus etiam, ut aiunt qui viderunt, ad fontem venit, et loquelam recepit. Hæc multa aliam a nobis, quam ab aliis visa, quibus non credere impium est, ne forte narrationis prolixitate audientibus fastidium generetur, perstrinxisse sufficiat.

48. Viri sancti miraculis etiam accenseri potest mandatum ejus singulare, quo obitus ejusdem monachi Claravallensis dissertur. Res gesta exstat apud Mabilionium inter excerpta e magno Exordio Cisterciensis ordinis, col. 1200, et apud Herbertum lib. I

A De Miraculis, cap. 13, e quo eam transcribo: Quidam de fratribus ejusdem loci, cœnobii videlicet Claravallensis, cum esset positus in extremis, ingressus ad eum visitandum B. Bernardus post Completorium, et videns hominem morti proximum, jamque migraturum, ait: Nosti, charissime frater, quia conventus noster modo fatigatus est de labore, et jam postmodum habet ad vigilias surgere... Quod si te iterum [l. interim] dormiente, oporteat illum suam interrumpere dormitionem, nimium vexabitur, et prægrandes vigilias minus celebriter exequetur. Ut ergo bene sit tibi, et longo vivas tempore super terram, ad quam ingrederis possidendam, in nomine Christi præcipio, quod usque ad horam divini officii expectes nos. Cui ille respondit: Faciam Domine, ut imperasti, si tamen voto meo tuis precibus suffrageris. Quid multa?

B 49. Abiit Pater in dormitorium, et frater non obit ante terminum constitutum. Moxque, ut signum ad vigilias pulsari cepit, pulsata est tabula, et ille decessit. Quod non modo de illo fratre, verum etiam de pluribus aliis pluries accidit ut uno pluribus diebus protelaretur finis eorum ad ipsius Patris imperium et votum. Porro ut lector norit quid sibi velit: pulsata est tabula, Manricus ad annum Christi 1141, cap. 4, num. 6, usitatissimum, ait, in omni Ecclesia olim, in Cisterciensi etiam hodie perseverat, significato decedentium exitu per crebros raucosque tabulæ ictus. Alia deinde subdit. Sed nos cætera magni nostri thaumaturgi prodigia prosequamur.

C 50. Inter hæc perperam recensetur apud Mabilionium, col. 1109. Mira sacerdotis concubinari, et monachi quondam Claravallensis, conversio quæ datur ex cod. Barbelliano ord. Cist. in diac. Senonensi. Neque enim ullam in ista conversione partem habuit S. Bernardus noster; cæterum miram illam conversionem sancto abbati Claravallensi etiam tributam invenio apud Horstium lib. VII Vitæ, pag. 77, ex editione Parisiensi, quam allegat.

D 51. Herbertus lib. II, cap. 20, rem miram memoriæ proditam reliquit de monacho, qui, dum laboraret morbo epileptico, per merita S. Bernardi obtinuit ut morbum præsentiens, lecto decumbere, et repentini casus elisionem vitare posset. Recito ejusdem Herberti textum: Exiit aliquando Pater sanctus ad visitandum fratres suos metentes in agro. Qui quoniam infirmus erat, et pedes ire non poterat, perrexit in asello, Porro monachus quidam cum eo tunc ambulans atque asinum minans, cum ab olim pateretur caducum morbum, subito coram eo in ipso itinere corruit, et cepit ab eadem epilepsia graviter torqueri. Quo viso, vir sanctus condoluit ei; unde et deprecatus est pro eo Dominum, ut passio illa non apprehenderet amplius improvisum. Igitur æger ex eo tempore usque ad diem mortis, per viginti et eo am-

plius annos, quibus postea supervixit, datum est ei, A quod antea non habebat, quæ quod cæteris epilepticis vix aliquando contingit, quoties ex eodem morbo cadere debebat, per aliquantum temporis spatium præsentire, ita ut opportune posset lecto decumbere, et repentini casus elisionem jugiter præcavere.

52. Et quidem vir sanctus, qui hoc ei a Domino minus impetravit credimus, quia perfectam illi sanitatem obtinere potuisset, si salutem animæ ejus expedire cognosceret. Sed quoniam ille homo gravis moribus ad portandum, et duri admodum cordis erat, cui salvando et virga correctionis, et baculus consolationis semper necessaria videbantur; concessum est ei misericorditer, ut subitanei casus periculum præsciendo jugiter declinaret, et salutiferi morbi stimulum non careret.

§ II. Mortuus ad vitam revocatus.

Tissierius in Exordio magno ordinis Cisterciensis, distinctione 2, cap. 19, narrat miraculum, quod inter alia primæ notæ merito adnumerari debet. Factum audi, his verbis descriptum ibidem: Terram Jerusalem tempore quodam occupantibus Saracenis, beatus Bernardus, cujus animam christianæ desolationis gladius acerbitate singulari perfoderat, circumquaque discurrens, ad ulciscendam Salvatoris injuriam, et ad expugnationem gentis incredulæ, turbas fidelium non verbis tantum, sed signis et virtutibus hortabatur. Accidit autem, eum in Alemanniam devenire, et egredientem die quodam de Fribure, oppido memorabili in partibus Brisgaurie constituto, a quodam Henrico viro nobili, et adhuc juvenulo, ad quamdam mansionem ipsius, ubi erat, in vespera pernoctandum deduci, copiosa multitudine eum sequente.

C 53. Cum autem idem Henricus, accepto jam crucis signaculo, non equitare, sed pedes proposuisset incedere, donec, expensarum apparatu collecto, proposito peregrinationis iter arriperet (6). Ascenso igitur equo, secutus est eum protinus abeuntem. Videns hoc et invidens quidam vir Belial, serviens ejusdem Henrici, homo totius pravitatis amator, et boni totius incredulus, in servum Dei ait: Ite modo, et diabolum illum sequimini, et ipse vos diabolus apprehendat. A latere vero duæ mulierculæ venientes, inter se deportabant tertiam, pedum et quorundam membrorum destitutam officio et contractam: virumque Dei rogare volebant, ut calamitatem infirmæ, et bacularum angustias, curationis optatæ remedio relevaret. Porro Henricus hanc intuens et misertus: Ægram, inquit, super collum equi mei mihi porrigite, et vos ad servum Domini properantes subsidium implorate.

D 54. Præfatus ergo serviens ad hoc pietatis opus domini indignans et impatiens usquequaque, ipsum invectione arguit acriore, quasi ad incantatorem et maleficum, et mentium eversorem, esset miseram de-

(6) In notula marginali apud Tissierium dicitur sensus hoc loco esse imperfectus. Forte desiderantur illa, quæ proxime sequuntur in nostro apographo

A laturus. Cui Henricus: Non, inquit, sed defero ut ad benedictionem viri Dei recuperet sospitatem: et ex certissima salutis ejus fiducia tibi polliceor, quod si eam non sanaverit, equum cui insideo tibi dabo. Verbum igitur hoc ille gratulanter et gratanter accipiens, tota diffidentia faciendæ virtutis risit pariter et irrisit, tam de curatione diffidens, quam de adeptione equi prægaudens. Illa vero dum ad Sanctum Domini delata fuisset, et desideratam sibi benedictionem illius adeptam, illico surrexit incolumis, alieno jam, sicut hactenus, ministerio non gestanda.

B 55. Viso hoc serviens sæpefatus in impetu spiritus maligni, quem gerebat in pectore, festinavit, et conversus in faciem viri Dei, quidquid nequius vel turpius, aspirante Satana, concepisset interius, in ipsum, toto conamine maledicens et convicians, jactitabat. Verum, ultione Domini protinus occurrente, ipse retro corruit resupinus, et cervice collisa spiritum exhalavit. Unde subito lamentandæ mortis ejus dolore percussus Henricus, casum hunc lugubrem, et occasum nuntiavit abbati, supplicans, cum paululum processisset, ut ad tam triste spectaculum remearet. Dicente quoque eodem Henrico Hoc ei propter vos accidit, quoniam in vos blasphemus esse, et contumeliosus, non timuit: Heu! inquit Dominus, ut propter me quispiam moriatur.

C 56. Retrogressus igitur ad orationem, in qua sola in omni difficultate fidebat, se contulit: et ad longitudinem unius Patris noster, super eum silenter oravit; et mox præcepit astantibus, illum erigere; qui erectus, utpote jam defunctus, caput carens cervicis suffragio quaquaversum agebat miserabili circumflexu. Rursusque ait: Tenete, tenete firmiter ei caput. Demum appropians, et saliva sua, cujus medicinali unctione percipius utebatur, loca læsura deliniens, et consignans, In nomine Domini, ait surge. Et iterum: In nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, Deus tibi spiritum tuum reddat.

D 57. Ille vero, recepto mox spiritu, factus est in animam viventem, vel potius redivivam: mirantibus præ gaudio, et in cælum voces ac laudes attolentibus universis, qui aderant et viderant tam manifeste quam miraculose mortuum revixisse. Interrogatus denique ab eodem sancto Dei, quomodo victurus, quid acturus esset in reliquum: Domine, ait, modo quo jusseris vivam, faciamque quidquid præcipies, quidquid voles. Ab astantibus etiam requisitus, utrum esset jam mortuus, Mortuus, inquit, eram, et sententiam damnationis acceperam: ac nisi abbas sanctus festinasset currere, irrevocabiliter eram ad inferna ducendus. Ad exhortationem quoque quorundam astantium, crucis accepit signaculum, et cum cæteris Jerosolymam est profectus. Henricus iste in eodem itinere Deo et beato Bernardo se reddidit, et in Claravalle postmodum monachus ejus fuit. Hoc ipse miraculum cum fidelibus oculis esset intuitus, crede Ms. S. Matthiæ: Sanctus abbas nihilominus in equo secum comitari præcepit.

retque scriptoribus Vitæ sancti Patris esse notissimum; deprehenso, tandem fuisse silenter omissum, indoluit: et ad gloriam Dei et sancti sui, juxta quod præsentaneæ fuerat contemplatus, narravit: ut in quanta gloria sit habendus, quem ita glorificavit Altissimus, audiat et intelligat omnis generatio in sæculum sæculi secutura. Hæc ibi: Historia ista etiam exstat apud Horstium ac Mabillonium, lib. VII Vitæ, cap. 19.

58. Habemus apographum, quod ex monasterii S. Matthiæ prope Treviros post libros de Vita S. Bernardi desumptum notatur, qui etiam sequens præfigitur titulus: *Gloriosum miraculum a quodam monacho Claravallensi cum sequentibus conscriptum, quomodo S. Bernardus mortuum resuscitavit, quæ in Vita omissa sunt.* Quæ in isto egrapho sequuntur post hoc miraculum, prætermittimus; sed notamus superiorem historiam ibi etiam notatam esse. Miramur interim adeo illustre ac primæ classis miraculum non inveniri inter alia innumera, quæ summa cum fide ac diligentia scriptores omni exceptione majores annotarunt, ut supra vidimus, quando sanctum thaumaturgum, populos Germaniæ classico sacro cientem ad expeditionem orientalem, comitabantur, et quæ patrabat miracula, accuratissime observabant. Consuli interim possunt, quæ habentur in Commentario prævio § 40 n. 428, de mortuo ad vitam revocato per sanctum, in Germania prædicantem, ex libro *Miraculorum domni Herberti*: apud quem tamen in editione Chiffletii hoc miraculum non invenio; ac proinde non est mihi exploratum, idemne cum superiore, an aliud sit.

§ III. *Modus mirabilis, quo pater sancti Bernardi conversus dicitur, secundis curis expensus; plaustrum, fracto axe, longius promotum; caducus Humberti morbus sanatus; alter in Spiritu et in corpore adjutus, etc.*

59. Patrem S. Bernardi ad monasticum institutum, relicto sæculo, transiisse retulimus in commentario prævio, § 8. Modus autem mirus, quo illa res accidisse, ibidem narrabatur e Vincentio Bellovacensi, et cujus locum unum non convenire cum altero, observabatur; modus, inquam, mirus ille habebat aliquid, unde Manrico et mihi displiceret. Notabam etiam, quod nihil de eo scriptum reliquisset Guillelmus biographus. At modum hunc magis probabilem faciunt ea, quæ leguntur apud P. Jacobum Eckard in Scripturibus ordinis Prædicatorum tomo I, pagg. 188 et 189, inter scripta F. Stephani de Borbone, vel de Bellavilla, qui floruit proximo post Bernardum sæculo, Christi decimo tertio. Quanquam autem in dicto Commentario prolata sunt loci duo ejusdem, qui supra, Vincentii de hac conversione, quorum uterque est fere consimilis ei, quem Stephanus memoratus de illa refert; ejusdem tamen Stephani narrationem, ut cum Vincentiana conferri possit, quia brevis est, huc etiam transcribendam duxi. Stephanus itaque rem gestam, ejusque adjuncta sic memorat:

60. *Audivi, inquit, quod, cum B. Bernardus*

Clarevallensis convertisset omnes fratres suos, et fecisset eos monachos, solo patre magis indurato in sæculo manente, venit ad villam suam, et prædicans ibi juxta truncum antiquissimum in præsentia patris sui, cum videret ejus duritiam, precepit hominibus qui in circuitu trunci sicca ligna apportaverant, ut ipse eis mandaverat, ignem succenderent: quo facto, ligna sicca cito succensa sunt, et truncus tarde circa medium, ab extremis emittens humorem sædum et fumum teterrimum, diu ignem servavit. Tunc incepit sanctus loqui de pœnis inferni. Patri dixit, quod ipse esset similis illi trunco, qui non poterat igne divino succendi, nec flere peccata sua, nec suspirare ad Deum, sed ipse in inferno, nisi pœnitentiam ageret, in æternum arderet, fleret, et fetentem fumum emitteret. Ad quæ verba pater dictus compunctus, eum secutus est, et monachus factus est. Et ad majorem facti confirmationem subdit Sthephanus: Hæc audivi in loco ipso, ubi prædicatio facta est, a D. Calone, domino de Fontanis pronepote B. Bernardi, in loco nativitatis suæ, Fontanis dicto.

61. In nostra apographo e ms. Aureavallis, de quo meminit commentarius prævius § 2, num. 21, et cujus exemplar, sicut colligo ex ejusdem principio ac decursu, idem illud est, vel simile cum eo, e quo desumpta sunt excerpta, quæ sub nomine Gaufridi exstant apud Mabillonium; in nostro, inquam, apographo, auctore, prout eidem prænotatur, discipulo, Parisiis a S. Bernardo ad ordinem converso, res mira narratur in hunc modum: *Factum est in primis annis, messis tempore, venerabilis Bernardus loquens cum fratre quodam, sedebat in descensu nemoris, quod ministerio illi (actum erat proxime de Claravallensi) quod nunc est, in excelso supereminet monte: ecce vero coram ipso fractum est plaustrum, quod oneratum manipulis fratres laici, bobus trahentibus, deducebant. Fractus est autem axis, ita ut vix transversa digiti spatio cohæreret. Turbati itaque fratres conqueuntur abbati super gravi damno, quoniam manipulos jamjamque cadentes quomodo in grangiam possent deducere, non habebant. At ille, facto eminus signo crucis; in nomine, inquit, Domini, ite usque in aream. Erat autem grangia longius posita a loco isto ut vix posset abinde vox clamantis audiri. Cumque in aream pervenisset currus, tanquam completo jam obedientiæ ministerio, qui prius cadere prohibebatur, confracto axe, cecidit in ipsa hora. Quo facto valde consolati sunt fratres.*

62. In laudato mox ms. referuntur ista: *Illud quoque quod de viro reverendissimo Humberto, postmodum abbate Ignacum [fort. ad Igniacum vel Igniacensi], factum est, non silebo: erat enim, cum ad Claramvallem venit, jam provectioris ætatis, et caduco morbo laborare solebat. Arreptus ergo solita infirmitate, sed multo acrius solito, una in die septies cecidit: ita ut in insaniam versus, dentibus appeteret eos, a quibus tenebatur in lecto. Videns autem vir Domini, fidei zelo accensus: Quid agimus, inquit: eamus ad orationem. Cumque ingressus oratorium in-*

clinasset se, sine mora penetrans cœlos oratio justi, desideratum reportavit effectum. Protinus enim inter manus fratrum dormivit Humbertus, sequenti que die accipiens sacramenta divina de manu sancti et beati viri, sanus factus est: et plurimis postea vivens annis, nunquam deinceps hujusmodi infirmitate laboravit. Factum hoc aliis verbis refertur superius apud nos lib. I Vitæ quod tamen cum non sit in ipso textu Guillelmi, sed aliunde eidem interjectum; rei gestæ veritas ex citato optimæ notæ apographo confirmatur.

63. Ignoscat mihi lector, quod hic subdam ex eodem ms. Aureavallis sanitatem animæ, quam auctor inter miracula a se relata, a S. Bernardo se accepisse ingenue et gratanter agnoscit, quando vir sanctus oculos ejus, in tenebris hujus sæculi, et quasi in umbra mortis sedentis illuminavit, et pedes ejus direxit in viam pacis. *Non debeo, inquit, qui de cæteris loquor, mei ipsius oblivisci, ne forte ingratus inveniar.* Deinde exposito insigni fructu, quem sanctus retulit in scholaribus Parisiensibus, ita de seipso loquitur idem auctor: *Sit benedicta dies illa a Domino, qua sedenti in tenebris, et umbra mortis, lux orta est mihi? Sit benedicta dies, qua sol justitiæ, imo misericordiæ Oriens visitavit ex alto miseram animam meam! Adversum et perversum nimis hominem, in verbo uno, in momento, in ictu oculi, inæstimabili mutatione dexteræ Excelsi prorsus in alium hominem recreans, ut sim initium aliquid creature ejus. In æternum non obliviscar miserationis hujus, qua tam copiose præventus, tam subito mutatus, multorum super me animos obstupescere feci. Multi vero in illa captura Dominicis retibus irretiti sunt pisces, multi et in itinere adjuncti nobis, ita ut, transacto probationis anno, ex hoc collegio monachi facti simus viginti et unus.* Ex his suppletur et confirmantur ea, quæ in Commentario prævio § 10, præmissa sunt de captura apud Parisienses: deinde commendatur antiquitas et auctoritas scriptoris istius, e quo tam hæc, quam superiora, quæ modo ex eo recitabamus, sunt extracta.

64. Proxime subjungit idem scriptor, se ab eodem viro sancto curatum fuisse, dum infirmo erat corpore, et afflicta mente. *Eodem sane, ait, tirocinii nostri tempore, absente aliquando Patre nostro, cæpi corpore infirmari, et affligi mente (scio quia Satanæ expetivit me, ut cribaret sicut triticum); sed non latuere Patrem, quæ circo me agebantur, et*

(7) *Quam in Commentario prævio § 64, n. 718 promisi miraculorum synopsis, huc distuli. Rationes, quæ me moverunt, ut illam darem, ibidem exposui. Ejusdem exemplar ms. perhumaniter mecum communicavit Reverendus admodum ac amplissimus dominus Alexander Adriaenssens, celeberrimi cœnobii S. Bernardi in territorio Antuerpiensi ad Schalldim, abbas meritissimus. Synopsis porro hanc collegit R. A. D. Bernardus Timmermans, pastor in capella S. Jacobi, quondam superior, et novitiorum magister in ista abbacia. Citationes, quas designat, procedunt secundum ordinem anterioris editionis, libros quinque Vitæ, ac sextum, qui est de miracu-*

PATROL. CLXXXV.

perfecte omnia cognoscens per spiritum, quæ versabantur in corde meo, sicut post reditum ejus comperi oravit pro me, ne deficeret fides mea. Ibi, ibi, supra quam essem, impressisti me mirabiliter cordi ejus, Domine Deus meus! Gratias tibi! gratias tibi! Unde enim tali animæ, in tali pectore talis locus? Simile quiddam sibi venerabilis Albericus, qui hodie abbas est in loco, cui nomen est benedictio Dei, de se, cum novitus esset, accidisse testatur: subita siquidem et vehementissima tentatione impulsus, paulominus cessit, cum venerabilis Bernardus, qui itinere diei unius aberat, hoc ipsum, Domino revelante, cognoscens, surgensque de nocte eadem hora festinavit ad consolandum eum.

(65). *Alia nonnulla, quæ apud lautatum scriptorem lego, in compendium redigo. In villa proxima Castellioni, sanguinis fluxum patiebatur homo per multos dies: quem sanctus, dum illac forte transibat, signavit, ac sanguinem stitit, videntibus atque stupentibus universis. Sequenti vero nocte malum rediit; at vir sanctus librum suum mitti ad eum, et ad caput ipsius deponi jussit, et convaluit. Hominem pauperem de Campania mulier adultera maleficiis appetens, ut dicebatur comminata fuisse ei, ita tractaverat, ut miser homo, consumptis carnibus, nec mori posset, nec vivere permetteretur... Hic cum ad Dei hominem esset adductus..., per duos fratres languentem hominem ante altare deportari jubet; et supposito capiti ejus vasculo, in quo corpus Christi continebatur..., in brevi convaluit homo. Potuisset intexi huic paragrapho conversio monachi, qui tertio defecerat ab ordine, monitis hac precibus S. P. Bernardi obtenta, nec non pœnitentia ejus, ac patientia in paterna Dei castigatione; de cujus felici consummatione, prout narratur locis statim allegandis, beatus Bernardus [Tissierius add. multum] hilaratus, sermonem devotissimum ad fratres in capitulo fecit, commendans in eo dignum pœnitentiæ fructum, et admirabilem patientiam ejus, omnibus proponens exemplum; sed quia hujus rei gestæ narratio satis longa est; legi ea potest apud Horstium, ac Mabillonium, lib. VII Vitæ S. Bernardi, cap. 25, apud Tissierium vero in Exordio magno ordinis Cisterciensis distinctione 4, cap. 16.*

§ IV. *Synopsis miraculorum S. Bernardi, quæ sunt innumerabilia (7).*

SECTIO I. *Infirmi, cæci, surdi, muti, claudi, contracti, fatui, phrenetici, et alii a S. Bernardo* *lis, complectentis, prout etiam fit in editione nostra; ita tamen ut in hac capitulum ac numerorum nova facta sit divisio. De locis, qui occurrunt ex libro septimo, consulat lector Commentarium nostrum libris Vitæ prævium § 66, et quæ post librum sextum a pag. 351 dicuntur de Fragmentis ex Herberto apud Mabillonium vulgatis. His adde ea quæ relata sunt superius in Gloria posthuma. Cæterum hanc nos synopsis in sectiones duas, appositis etiam utrique ad marginem numeris ac notationibus, partimur. Hæc habui, de quibus monerem meum lectorem; ut nihil jam supersit, quam producere ipsam synopsis, verbis laudati Domini collectoris huc transcriptam.*

31